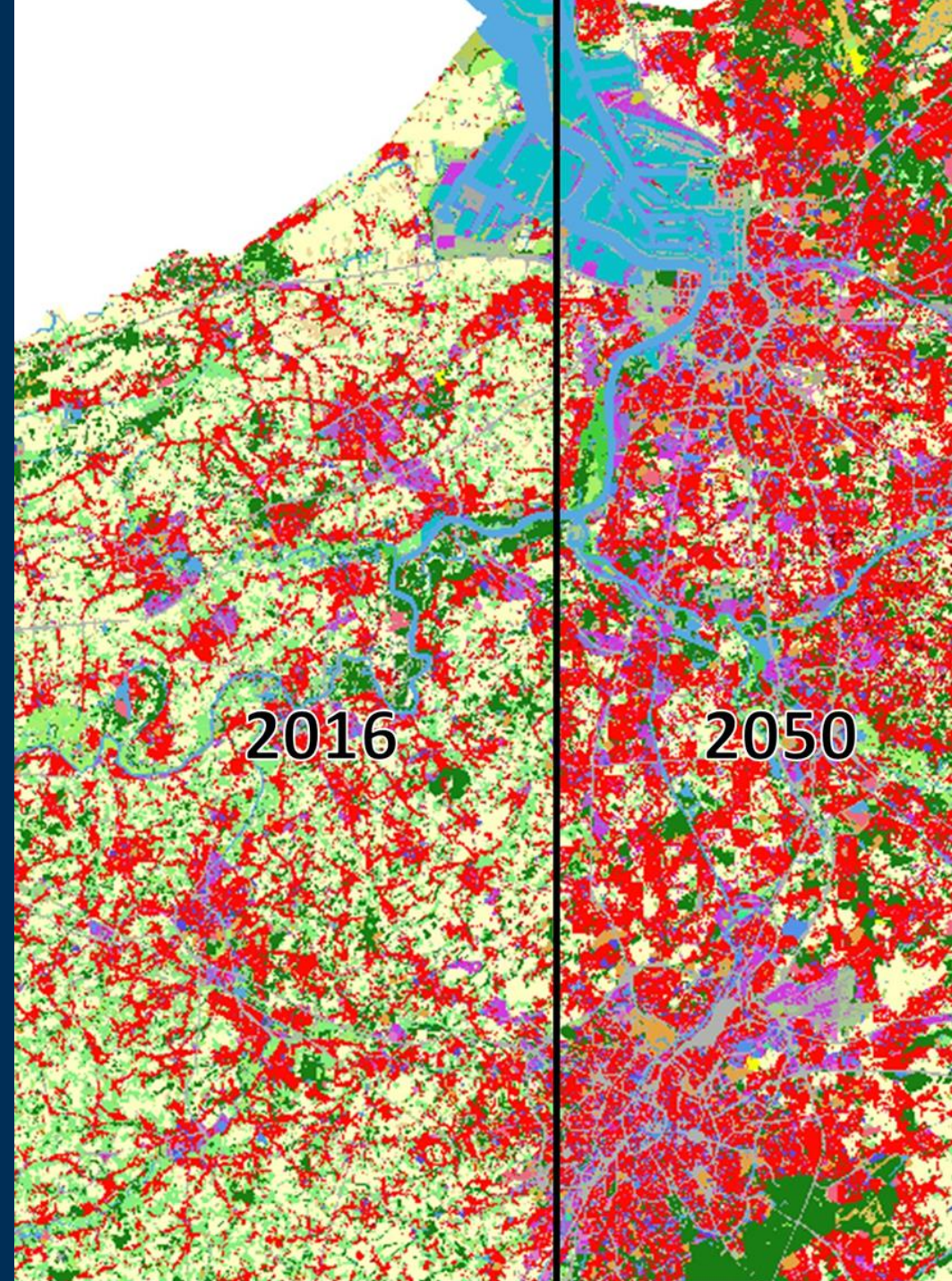

RuimteModel Vlaanderen

Toekomstverkenningen voor landgebruik
in Vlaanderen

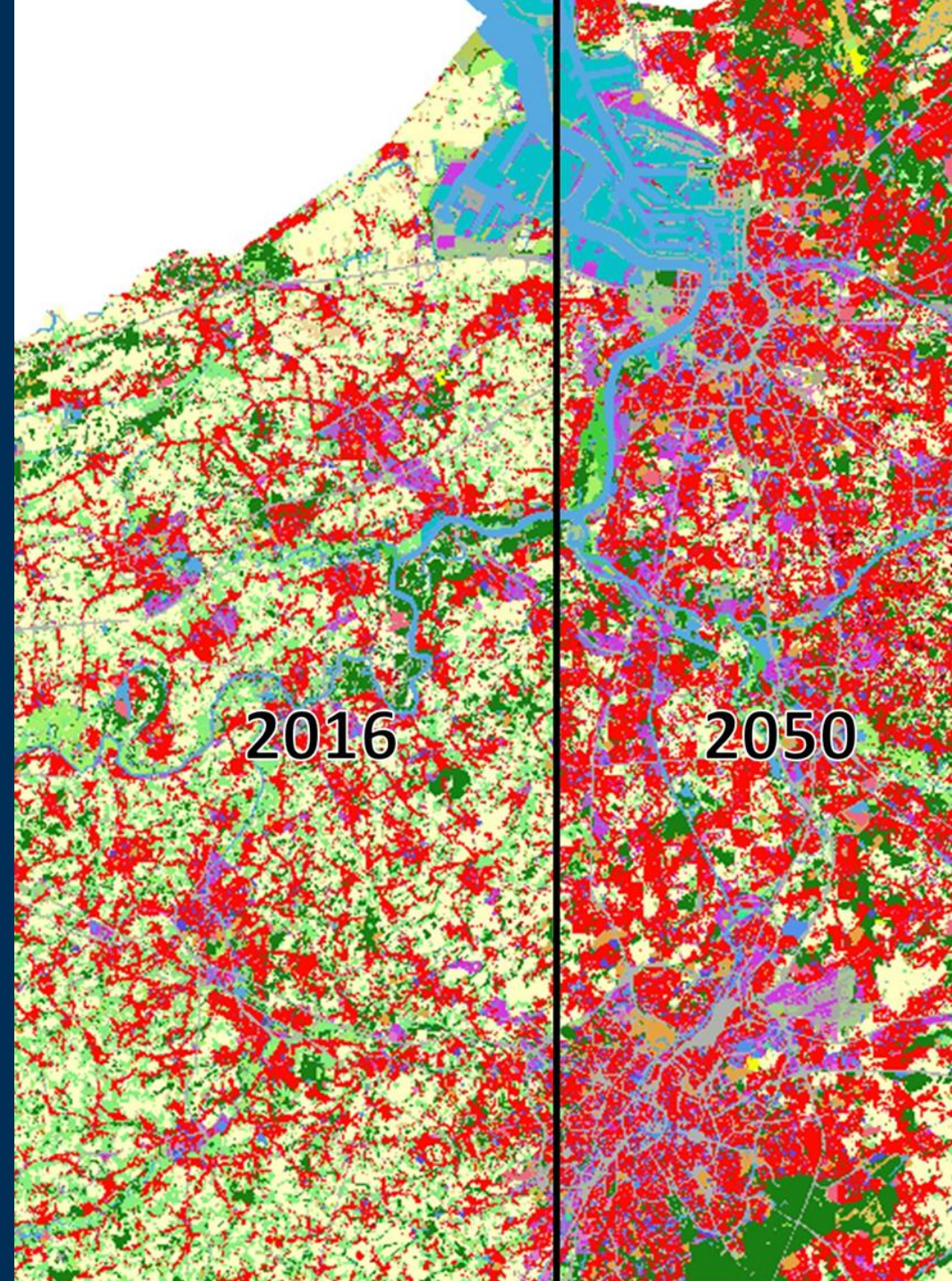
Lien Poelmans - VITO

Inhoud

1. Landgebruik en landgebruiksveranderingen
2. Landgebruiksmodellen – theoretische achtergrond
3. RuimteModel Vlaanderen
4. Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Landgebruik

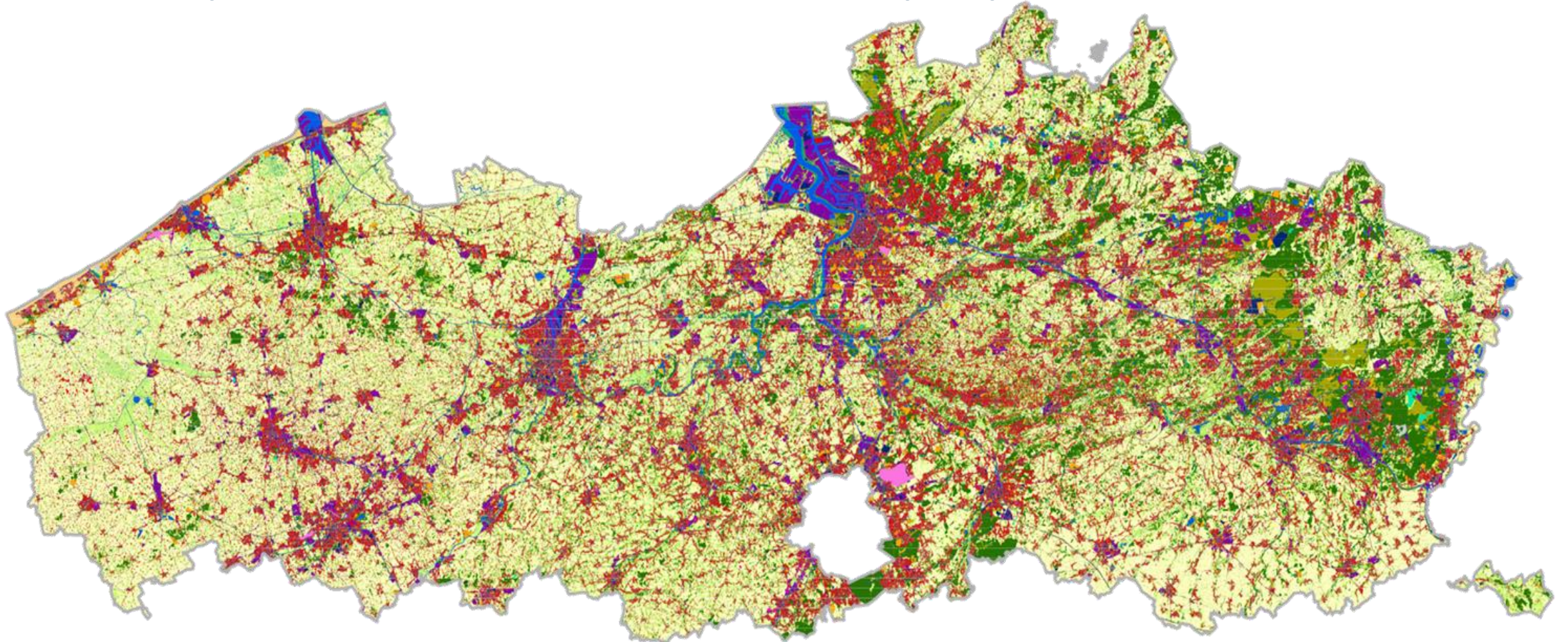
- Landgebruik = het daadwerkelijke gebruik van de grond voor welbepaalde menselijke activiteiten (huisvesting, industrie en diensten, recreatie...) of teelten (akkerbouw, grasteelt...) of natuurlijke begroeiing (zoals bos, struikgewas...)

Landgebruik

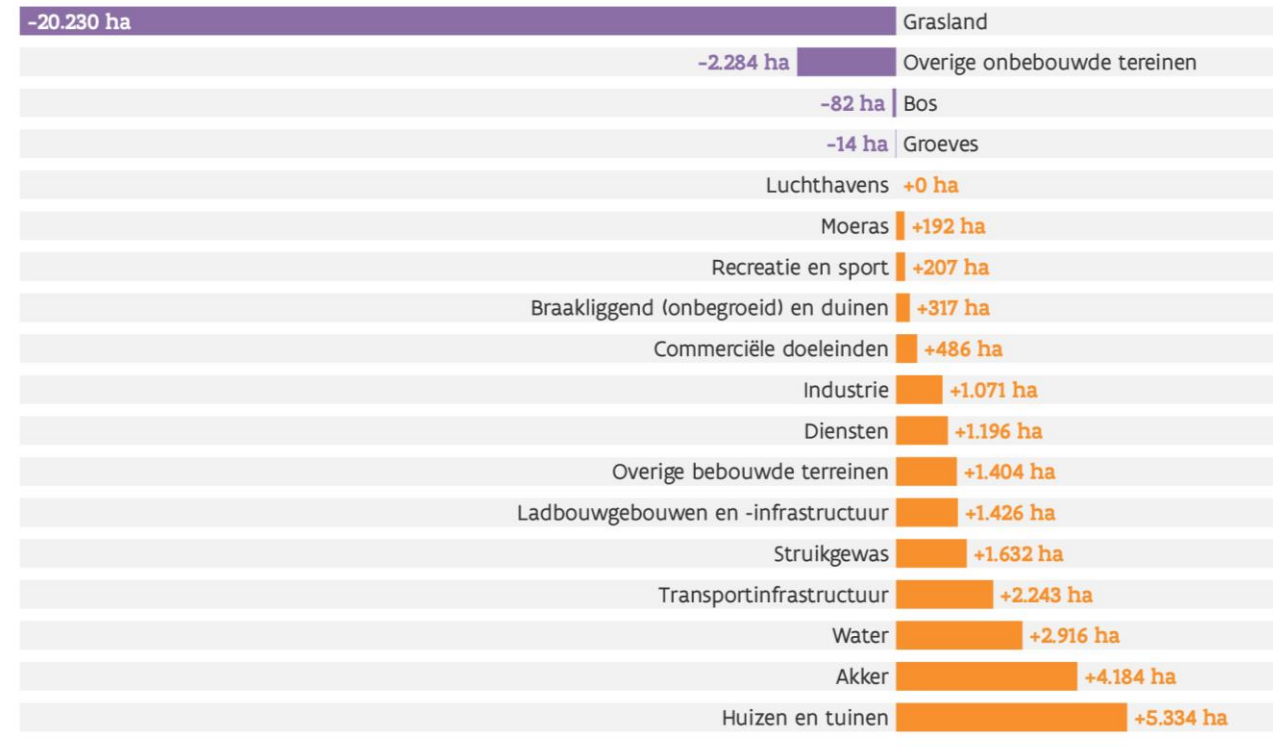
- Landgebruiksk kaart Vlaanderen (Departement Omgeving – VITO)

Landgebruik

- Als 3-jaarlijkse tijdsreeks beschikbaar vanaf 2013 (2013-2016-2019-2022)
- Overzicht van geobserveerde landgebruiksveranderingen
- Maar hoe evolueert dit mogelijk in de toekomst?
  - Onderzocht aan de hand van landgebruiksmodellen

Ruimterapport Vlaanderen 2021

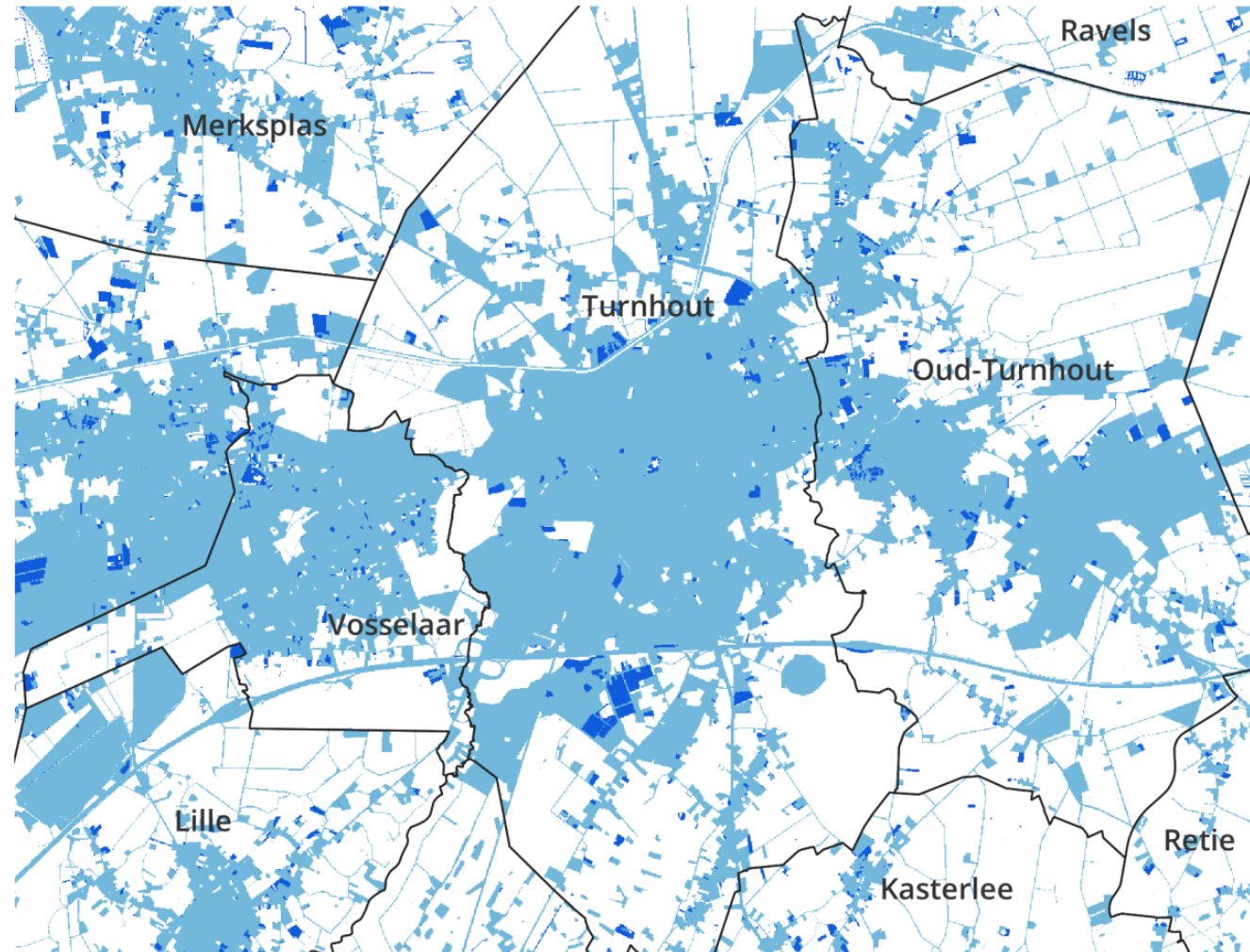

FIGUUR 3 // ABSOLUTE EVOLUTIE VAN HET LANDGEBRUIK IN VLAANDEREN TUSSEN 2013 EN 2019

Landgebruik

- Als 3-jaarlijkse tijdsreeks beschikbaar vanaf 2013 (2013-2016-2019-2022)
- Overzicht van geobserveerde landgebruiksveranderingen
- Maar hoe evolueert dit mogelijk in de toekomst?
  - Onderzocht aan de hand van landgebruiksmodellen

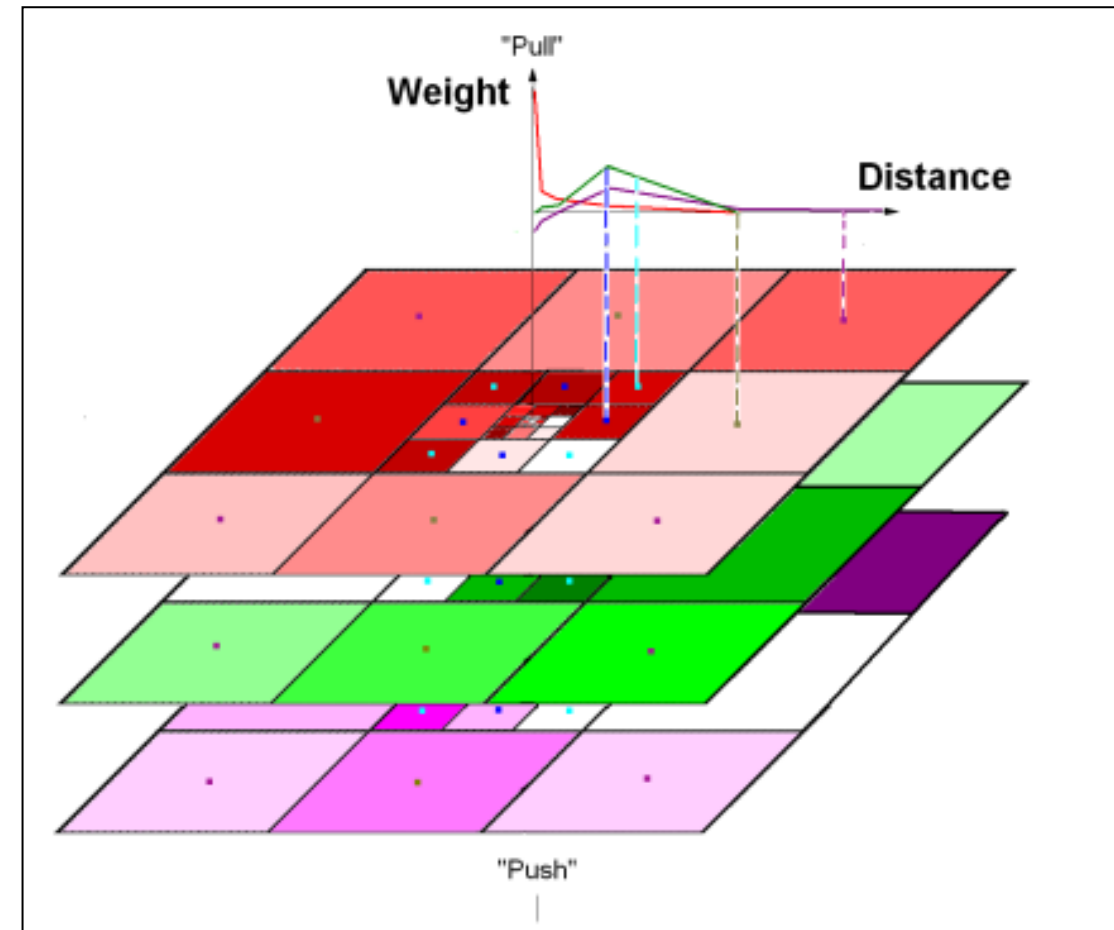

Landgebruiksmodellen

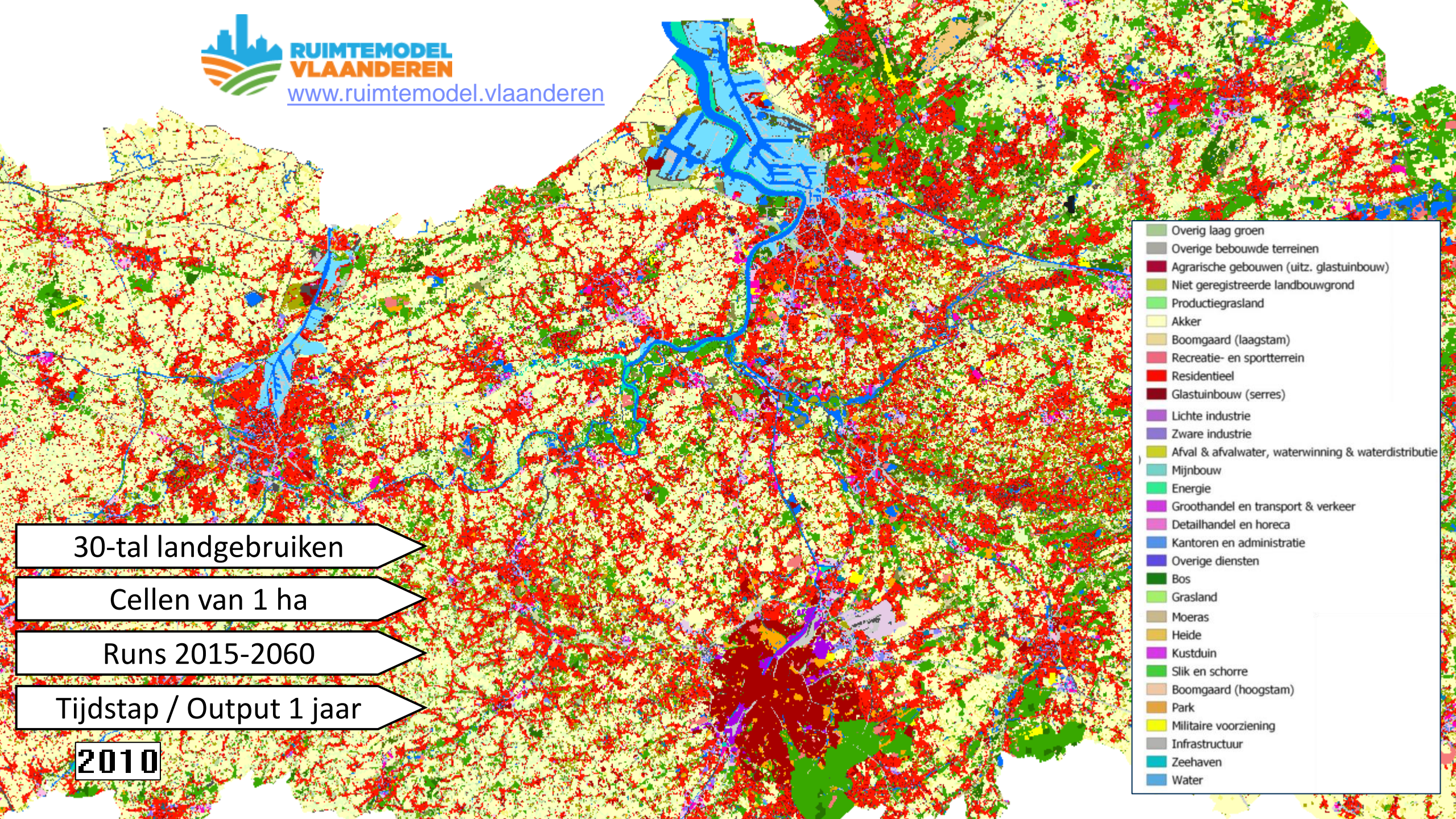
- Modellen die veranderingen in landgebruik proberen te beschrijven, verklaren en simuleren
- Verschillende types van modellen:
  - Econometrische modellen
  - Statistische modellen
  - Cellulaire automaat-modellen (CA)
  - Agent-based modellen
  - Systeemdynamische modellen
- Recente evolutie: verschillende modeltypes groeien naar elkaar toe

Landgebruiksmodellen

- CA-modellen: beschrijven interacties die plaatsvinden tussen verschillende types van landgebruik aan de hand van afstandsvervalcurves
- RuimteModel Vlaanderen gebaseerd op 2 verschillende modelconcepten
  - Constrained Cellular Automat (White, Engelen & Uljee, 1997)
  - Activity-based variable grid Cellular Automat (White et al., 2012)

30-tal landgebruiken

Cellen van 1 ha

Runs 2015-2060

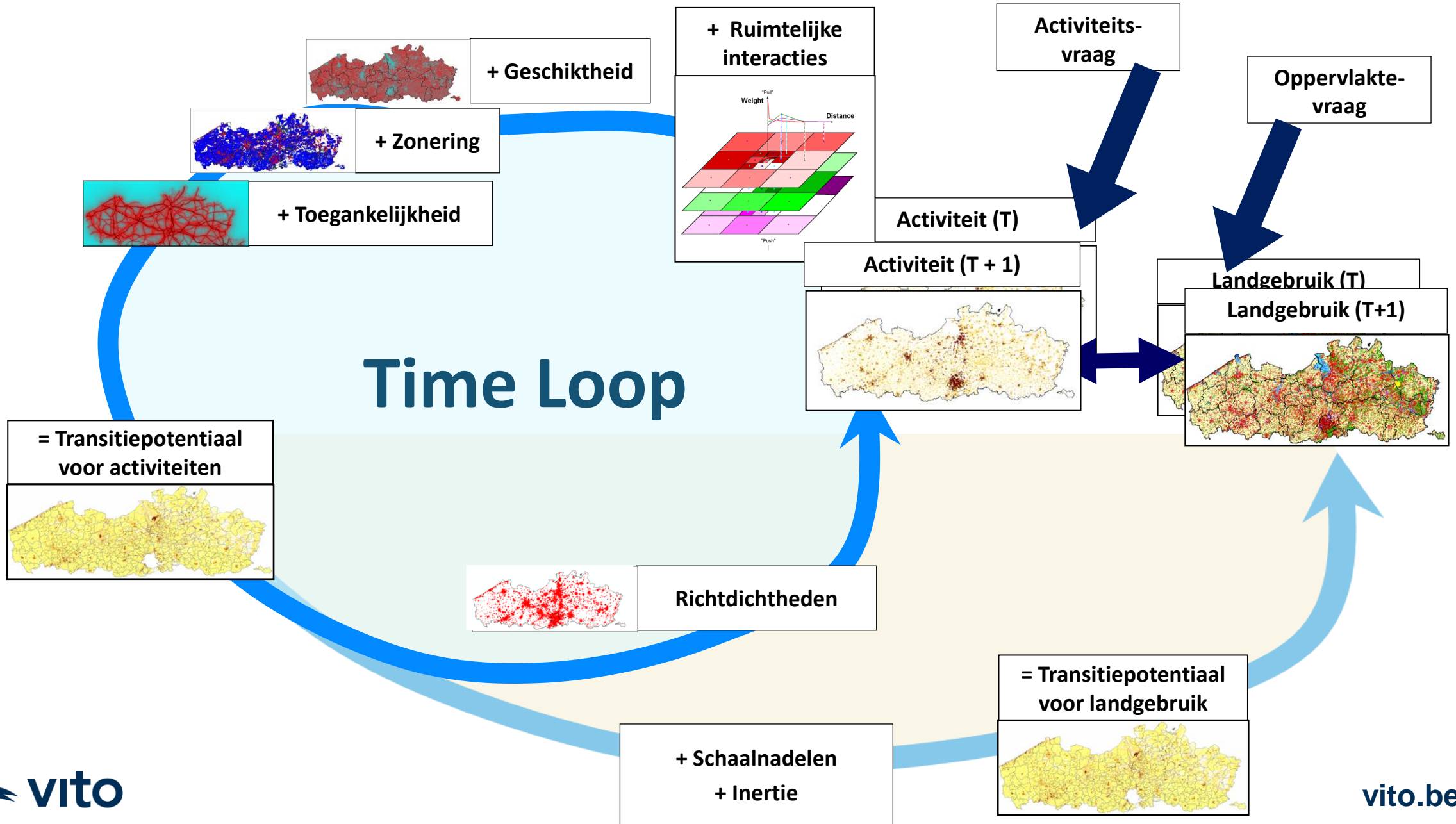
Tijdstap / Output 1 jaar

2010

- Overig laag groen
- Overige bebouwde terreinen
- Agrarische gebouwen (uitz. glastuinbouw)
- Niet geregistreerde landbouwgrond
- Productiegrasland
- Akker
- Boomgaard (laagstam)
- Recreatie- en sportterrein
- Residentieel
- Glastuinbouw (serres)
- Lichte industrie
- Zware industrie
- Afval & afvalwater, waterwinning & waterdistributie
- Mijnbouw
- Energie
- Groothandel en transport & verkeer
- Detailhandel en horeca
- Kantoren en administratie
- Overige diensten
- Bos
- Grasland
- Moeras
- Heide
- Kustduin
- Slik en schorre
- Boomgaard (hoogstam)
- Park
- Militaire voorziening
- Infrastructuur
- Zeehaven
- Water

Activity-based Cellulair-Automaten landgebruiksmodel

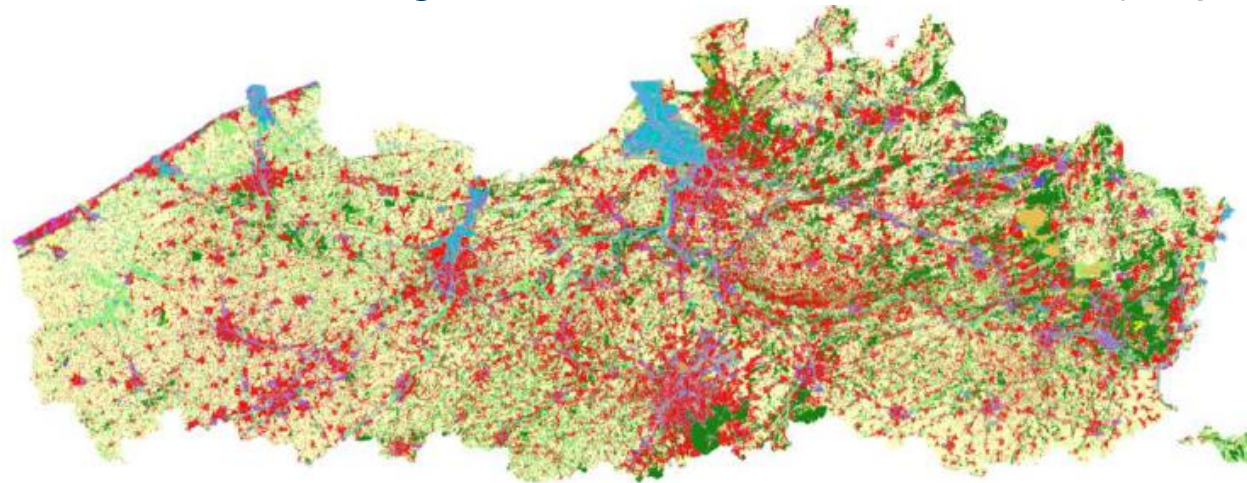

RuimteModel Vlaanderen

Landgebruiksk kaart

- Basiskaart = afgeleid van de landgebruiksk kaart, toestand 2019 (Departement Omgeving)

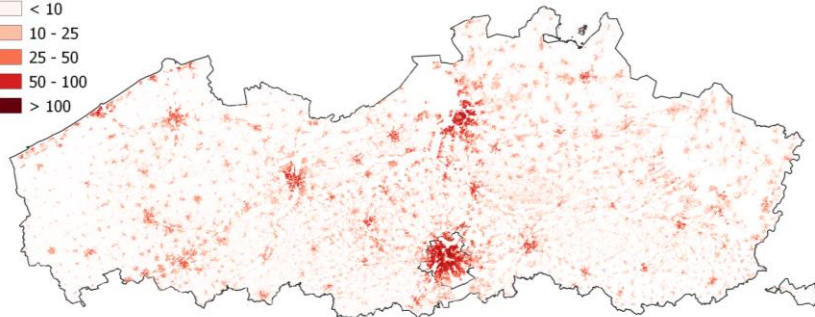
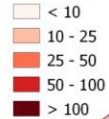

RuimteModel Vlaanderen

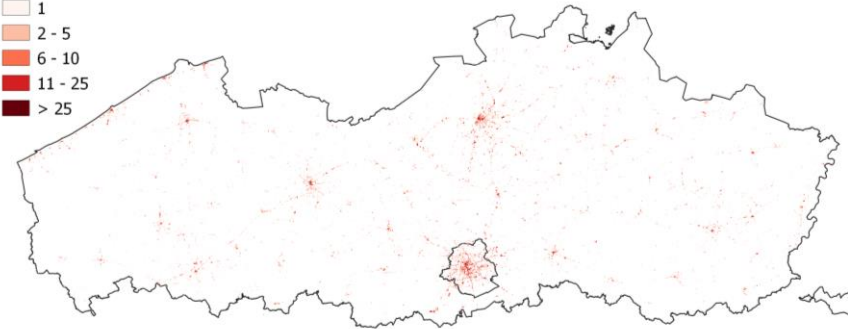
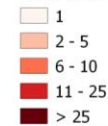
Activiteiten

- Bevolking: aantal inwoners per ha, toestand 2019 (Departement Omgeving)
- Tewerkstelling: tewerkstelling in verschillende categorieën per ha (Departement Omgeving)

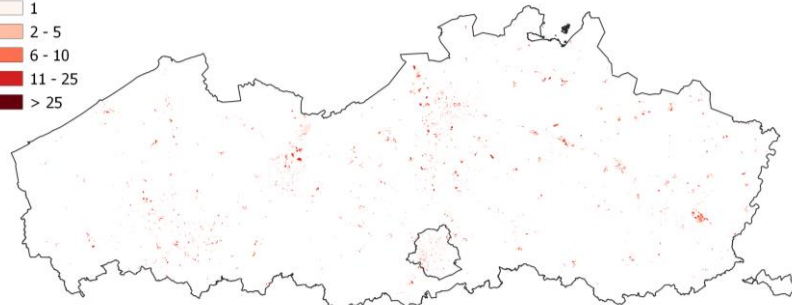
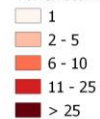
Inwoners per ha

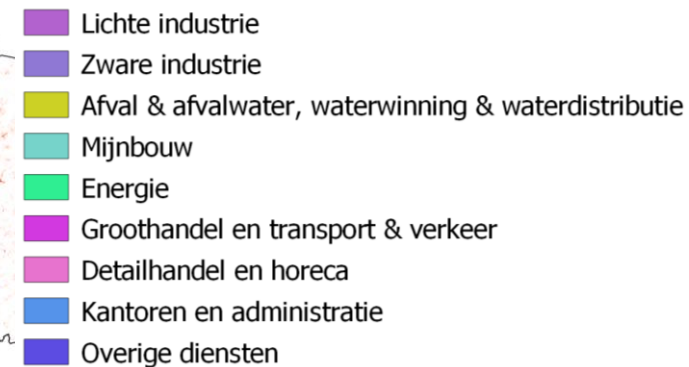
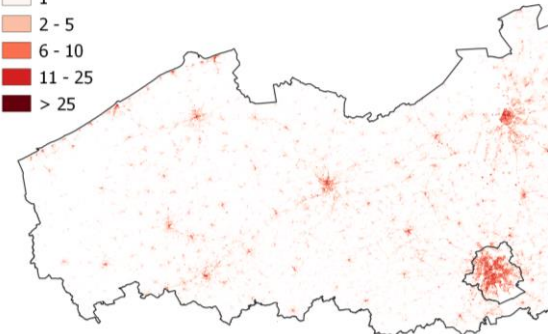
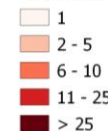
Tewerkstelling detailhandel en horeca

Tewerkstelling zware industrie

Tewerkstelling zelfstandigen

RuimteModel Vlaanderen

Activiteitsvraag

- Groei in bevolking en tewerkstelling in de verschillende categorieën
- Voor bevolking: totaal aantal inwoners
  - Voor Vlaanderen en Brussel samen
  - Jaarlijks tot 2060
  - Gebaseerd op prognoses van FPB (momenteel: prognoses 2018-2071)
- Voor tewerkstelling: gebaseerd op dezelfde cijfers als gebruikt in het PLANET-model van FPB (langetermijnprognoses voor mobiliteit, momenteel PLANET 4.0)

RuimteModel Vlaanderen

Modelresultaten

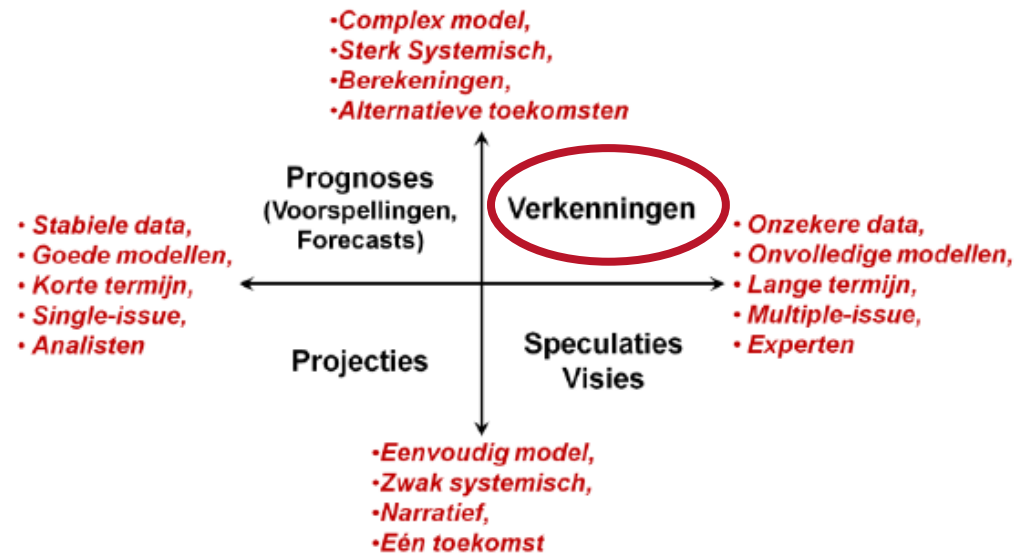
- Landgebruik per ha
- Inwoners per ha
- Werknemers per sector per ha
- Afgeleide indicatoren (verschillend per toepassing)

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Types toekomstverkenningen

- Verschillende manieren om naar te toekomst te kijken

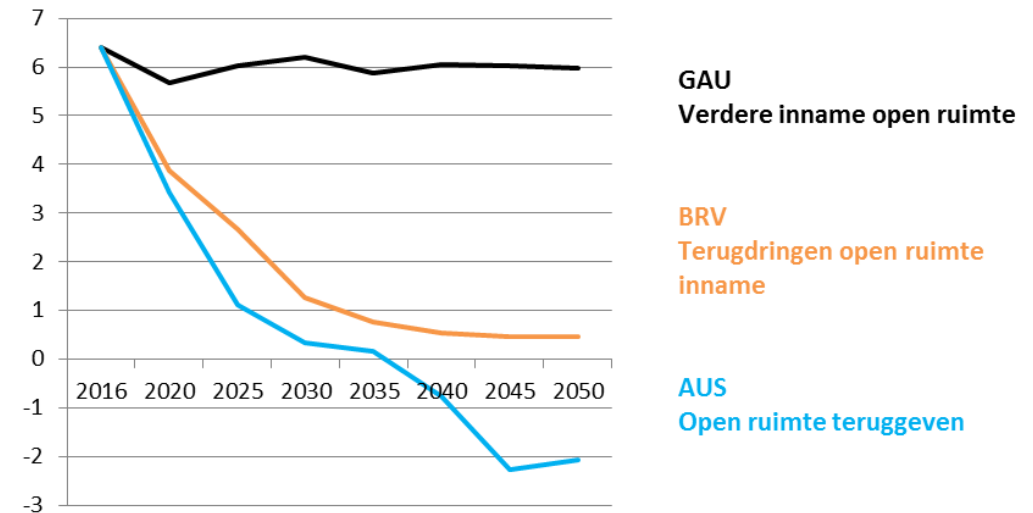

- Growth-as-Usual vs Beleidsplan Ruimte Vlaanderen scenario voor het 'Monetarisering van urban sprawl' (Departement Omgeving)
- Vier kijkrichtingen voor de Natuurverkenning 2050 (Natuurrapport 2020, INBO)

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Monetariseren van urban sprawl in Vlaanderen

- Onderzoeksvraag: kwantificeren van de kosten verbonden aan urban sprawl nu en in de toekomst
- Doel: publiek debat op gang brengen en maatschappelijk en politiek draagvlak van ruimtelijk en mobiliteitsbeleids verhogen
- 3 simulaties doorgerekend met het RuimteModel:
  - Growth-as-Usual (GAU): 6ha/dag groei ruimtebeslag doortrekken naar 2050
  - Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV): evolueren naar 0ha/dag tegen 2040
  - Anti-urban sprawl (AUS): ruimtebeslag terugdringen

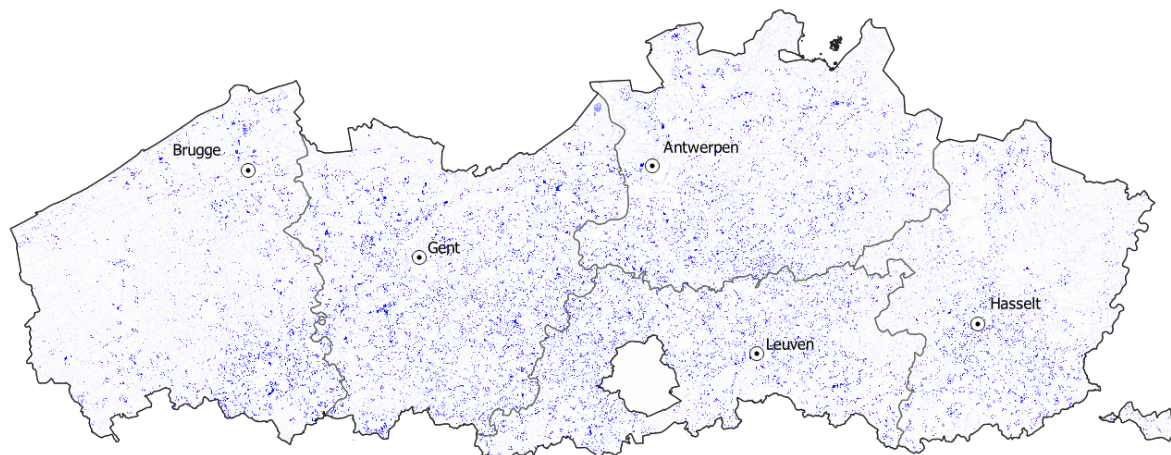

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

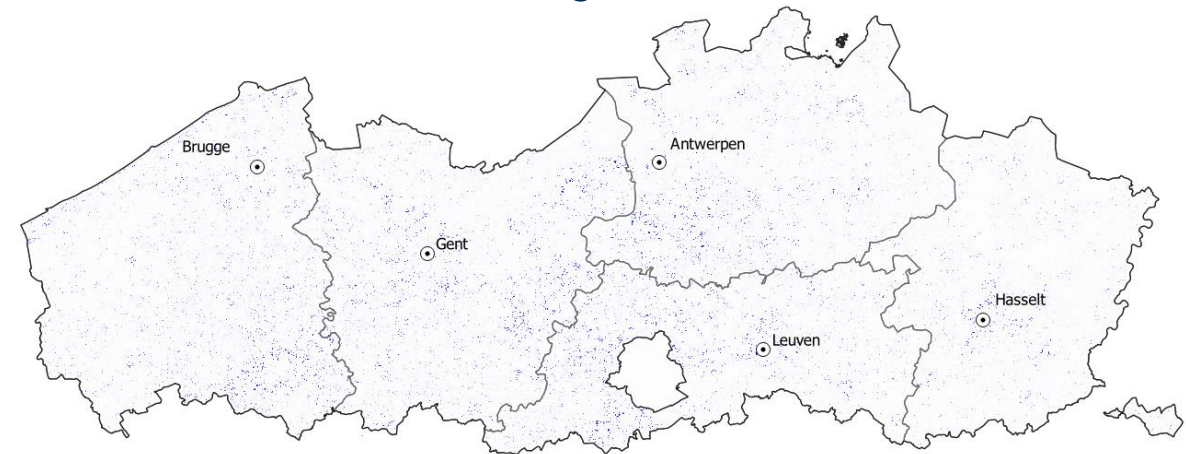
Monetariseren van urban sprawl in Vlaanderen

- Hoe?
  - GAU-scenario: calibratie op basis van historische kaarten (backcasting, 1986-2001), huidig beleid (o.a. gewestplannen)
  - BRV/AUS-scenario's: model ingesteld op basis van experteninschatting (Dept. Omgeving, VRP)
- Resultaten: ruimtebeslag, urban sprawl typologie, gekoppeld aan euro's

Extra ruimtebeslag 2020-2050 - GAU

Extra ruimtebeslag 2020-2050 - BRV

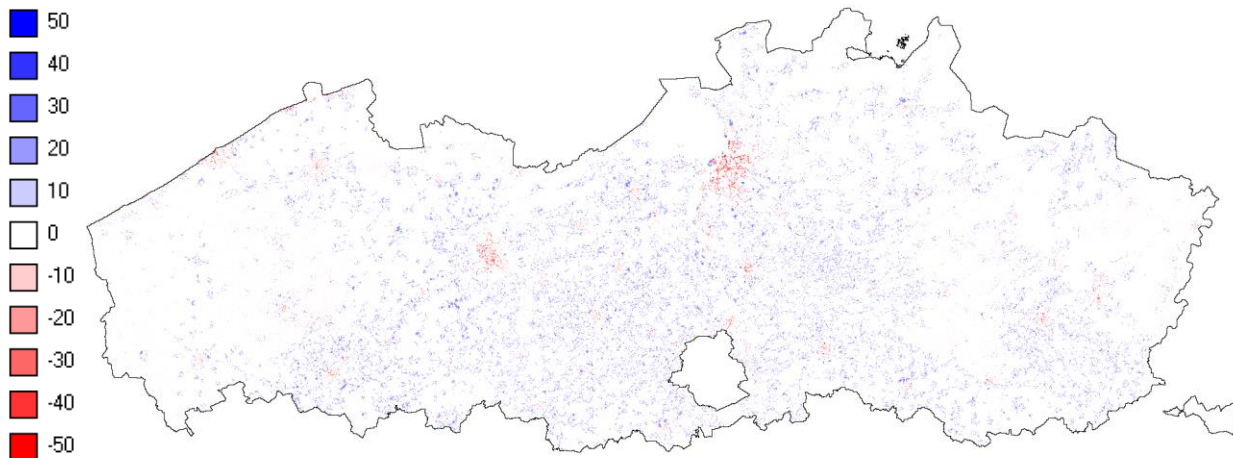

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

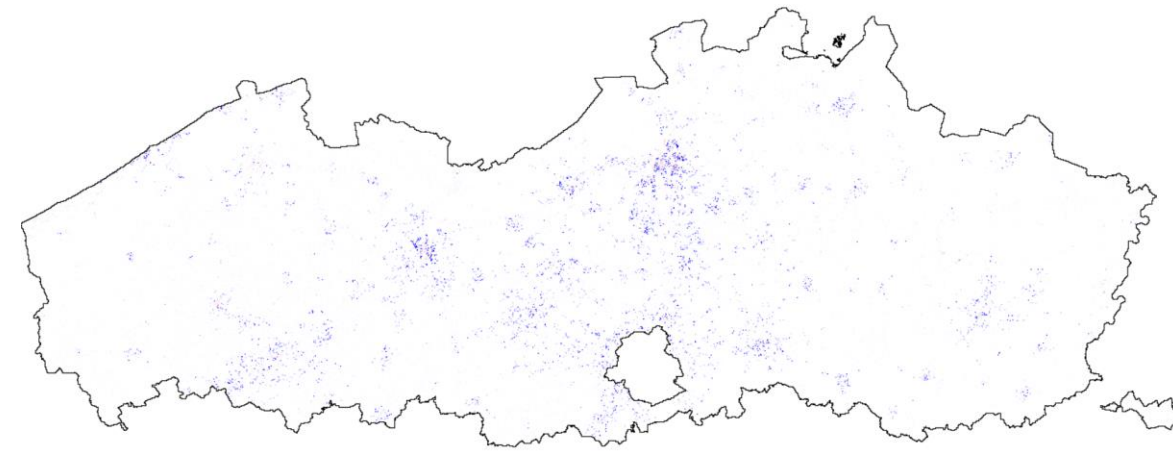
Monetariseren van urban sprawl in Vlaanderen

- Hoe?
  - GAU-scenario: calibratie op basis van historische kaarten (backcasting, 1986-2001), huidig beleid (o.a. gewestplannen)
  - BRV/AUS-scenario's: model ingesteld op basis van experteninschatting (Dept. Omgeving, VRP)
- Resultaten: ruimtebeslag, urban sprawl typologie, gekoppeld aan euro's

Bevolkingsgroei 2020-2050 - GAU

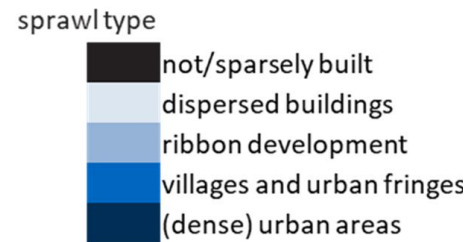
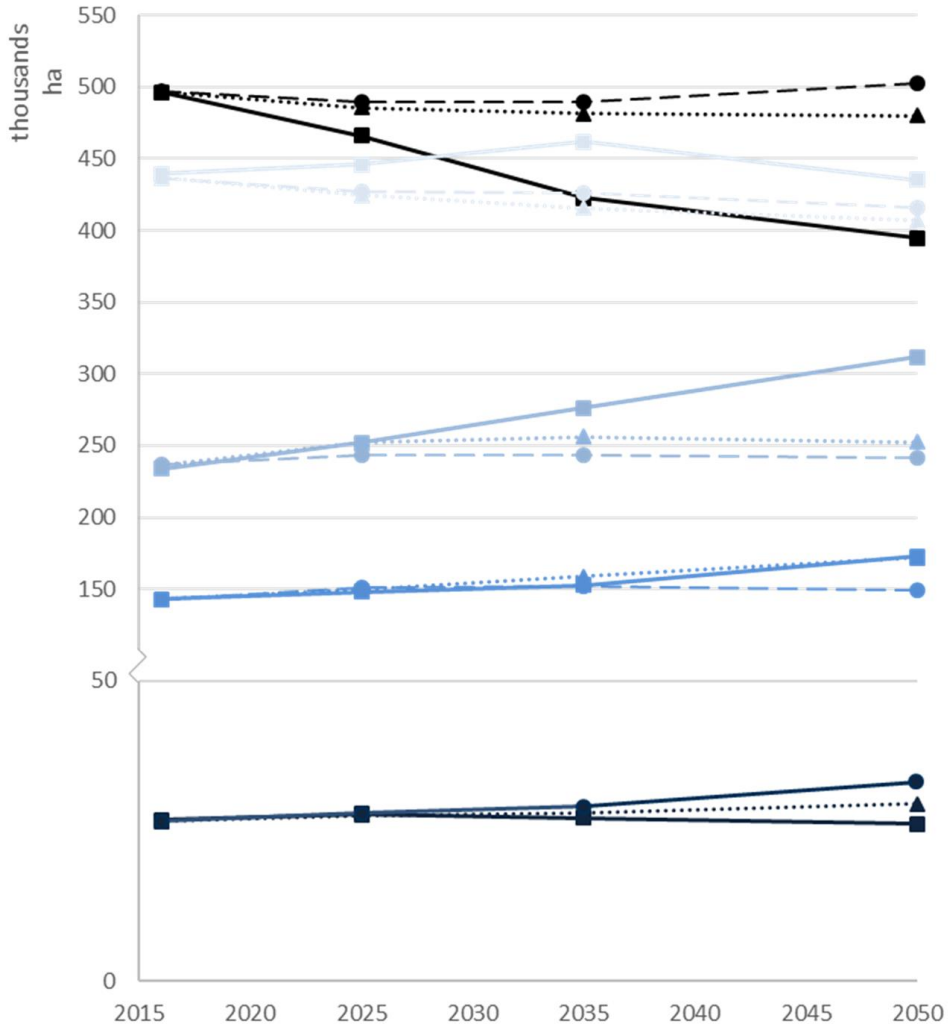
Bevolkingsgroei 2020-2050 - BRV

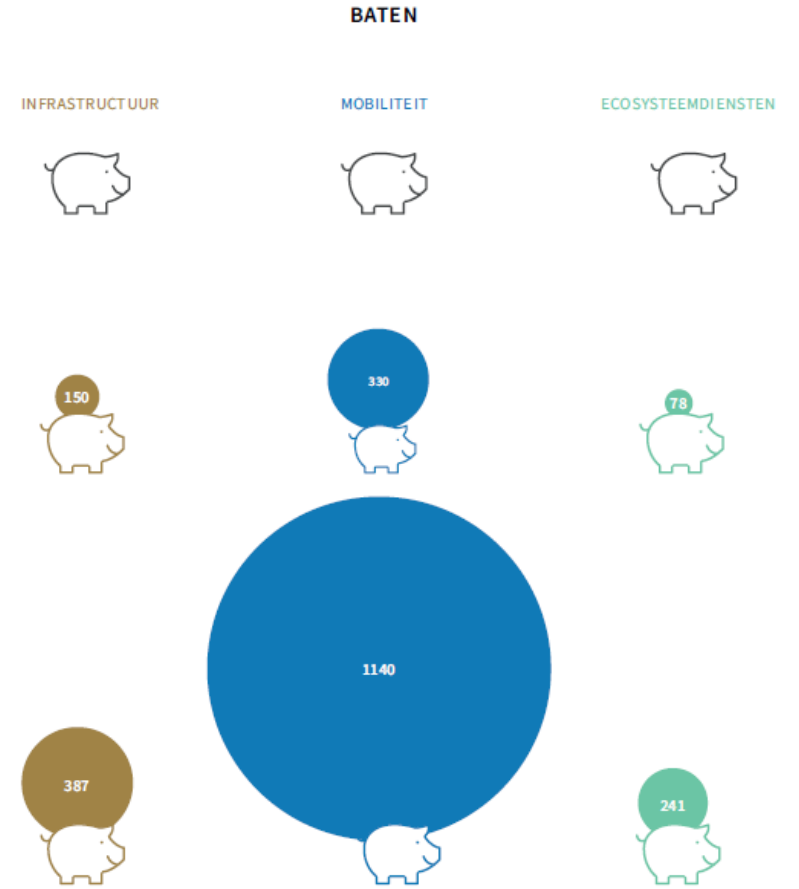
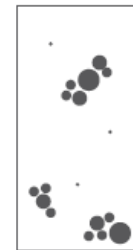
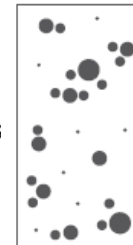

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Monetariseren van urban sprawl in Vlaanderen

SCENARIO

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Natuurverkenning 2050

- Onderzoeksvraag: narratieven voor 4 kijkrichtingen in kaart brengen en kwantificeren
- Doel: ondersteuning bij Natuurrapport 2020
- 4 kijkrichtingen / toekomstvisies over natuur doorgerekend met het RuimteModel:

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Natuurverkenning 2050

- Hoe?
  - Expert-based vertaling: in samenwerking met INBO, narratieven gekoppeld aan modelinputs (parameters en kaarten) voor het model
- Resultaten: output van het RuimteModel werden verder doorgerekend naar (biodiversiteitsgerelateerde) indicatoren

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Natuurverkenning 2050

Culturele identiteit versterken

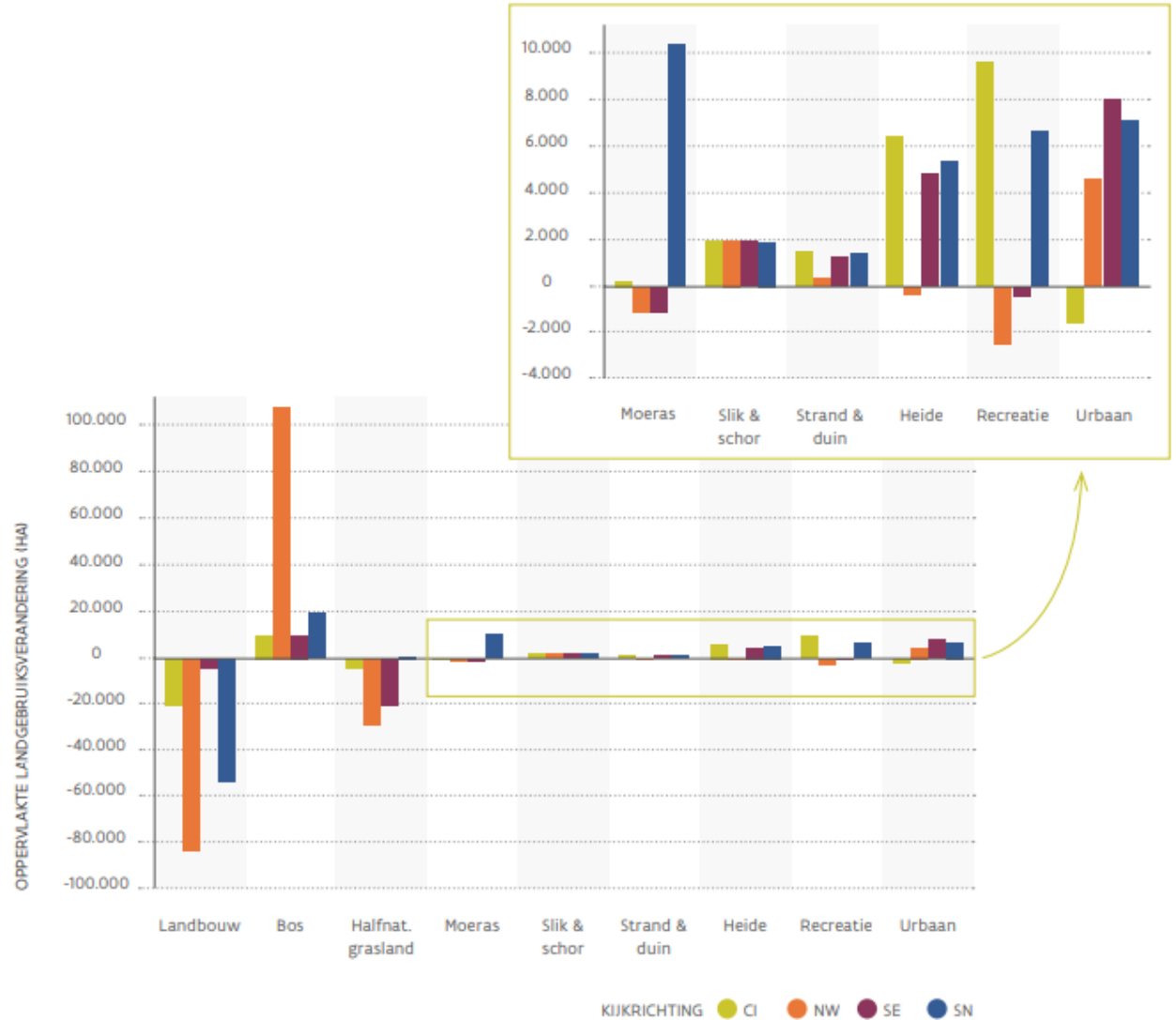
De natuur haar weg laten vinden

De stroom van de economie benutten

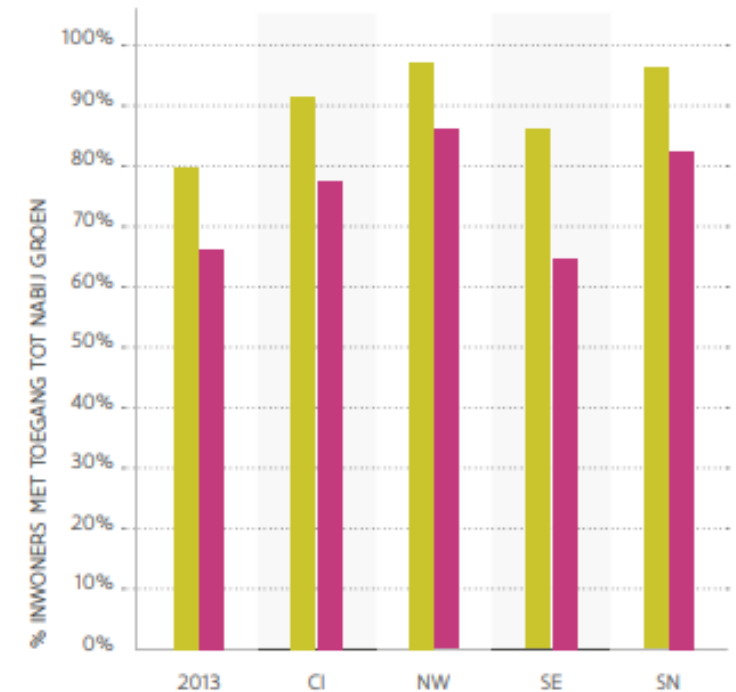
Samenwerken met de natuur

Toekomstverkenningen met het RuimteModel

Natuurverkenning 2050

- Resultaten:
  - Fragmentatie-index
  - Inwoners met toegang tot stadsgroen-wijkgroen-...
  - Soortenrijkdom
  - ...

- Stadsbos (<5km en >200ha) of stadsgroen (<3,2km en <60ha)
- Buurtgroen (<400m en >1ha) of wijkgroen (<800m en >10ha)

(A) SOORTENRIJKDOM 2013

(B)

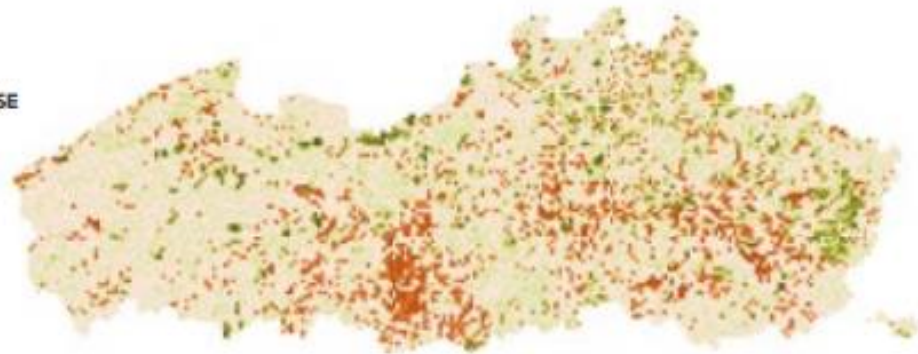
CI

NW

SE

SN

RuimteModel Vlaanderen

Ontwikkeling en gebruik sinds 2007 in beleidscontext

- **RuimteModel Vlaanderen** wordt typisch ingezet om inzichten te verwerven in **gewenste** of **toekomstige ontwikkelingen** in de **Vlaamse ruimte** teneinde er **tijdig en gepast** op te kunnen **reageren** door middel van **beleid** en **maatregelen** op de **korte en lange termijn**

Meer weten?

lien.poelmans@vito.be

www.ruimtemodel.vlaanderen

